Norad

Norad i korte trekk 2004

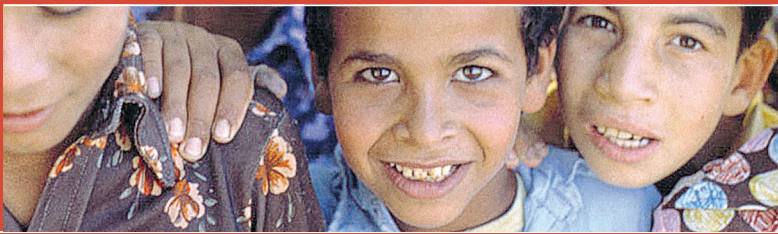

Tusenårsmålene

Innen 2015 skal:

- andelen av jordas befolkning som tjener mindre enn 1 USD per dag halveres. I samme periode skal andelen av jordas befolkning som lider av sult halveres
- alle barn være i stand til å gjennomføre grunnskolen
- likestilling fremmes og kvinners posisjon styrkes: Kjønnsforskjeller i grunn- og videregående utdanning elimineres
- dødeligheten for barn under fem år reduseres med to tredeler i forhold til i 1990
- mødredødelighet i forbindelse med fødsler reduseres med tre fjerdedeler i forhold til i 1990
- spredningen av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer stanses
- miljømessig bærekraft sikres
- globalt partnerskap for utvikling videreutvikles

Alle foto: Norad
www.seedesign.no

ISBN 82-7548-148-1

Innledning

Det er bred internasjonal enighet om at fattigdom er en av de største utfordringene vi står overfor i dette århundret. Det finnes ikke én oppskrift for å redusere fattigdommen i verden. Bistand er bare ett av flere virkemidler. Det må også tas hensyn til internasjonale rammebetingelser, gjeldsbyrde, markedsadgang, konflikter og standarden på de fattige landenes styresett. Fattigdomsutfordringene må også sees i sammenheng med miljøsituasjonen, hiv/aids-trusselen, korrupsjon og økonomisk omfordeling.

Norad har ambisjon om å være drivkraften i arbeidet med å bringe norske erfaringer og kompetanse inn i den internasjonale kampen mot fattigdom. Norad gir råd om en rekke temaer der Norge har gode forutsetninger for å være en viktig samarbeidspartner for fattige land. Vektleggingen av større sektorprogrammer, budsjettstøtte og samordning med andre givere, gjør det enda viktigere enn før at Norge stiller med oppdatert fagkompetanse i utviklingssamarbeidet. Norske fagmiljøer er viktige partnere i rådgivingen og i kompetanseutvekslingen mellom Norge og samarbeidslandene. Norad har avtaler med over tretti norske fagmiljøer, både offentlige og private.

Det sivile samfunn og privat sektor er viktige aktører i samfunnsutviklingen. Norad forvalter støtten til norske og internasjonale organisasjoner samt enkelt næringslivsordninger. Totalt utgjorde denne støtten over 1,8 milliarder kroner i 2003.

Tove Strand

Tove Strand, juli 2004

Hva er Norad?

Fagetaten Norad skal bidra til effektiv forvaltning av bistandsmidler og sørge for at det norske utviklingssamarbeidet kvalitetssikres og evalueres. Norad skal være Norges nytenkende fagmiljø i kampen mot fattigdom i nært samarbeid med nasjonale og internasjonale fagmiljøer.

Rådgiving og debatt
Etaten skal bidra med råd om effektiv oppfølging av Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom og arbeidet med FNs Tusenårsmål. Etaten skal utvikle og levere uavhengig kompetanse, og bidra aktivt til faglige diskusjoner både i Norge og internasjonalt. Utenriksdepartementet, ambassader i Norges samarbeidsland og multilaterale organisasjoner er våre oppdragsgivere.

Samarbeid og tilskudd
Etaten finansierer, samarbeider med og har kunnskap om norske og internasjonale organisasjoner, institusjoner og bedrifter. Kopling av organisasjonskunnskap og faglig rådgiving bidrar til å sikre kvaliteten på Norads tjenester gjennom økt tilfang av erfaringer.

Norads norske samarbeidspartnere er bistands- og humanitære organisasjoner, bedrifter, fagforeninger, kulturmiljø, forskingsmiljø, ambassader, statlige etater og institusjoner.

Kontaktinformasjon

Norad
Direktoratet for utviklingssamarbeid

Postboks 8034 Dep,
NO-0030 OSLO
Besøksadresse:
Ruseløkkveien 26, Oslo
Telefon: +47 22 24 20 30
Telefaks: +47 22 24 20 31

Oppdatert informasjon finnes på www.norad.no eller kontakt Norads Informasjonssenter:
Telefon: +47 22 24 20 60
informasjonssenteret@norad.no

Bestilling av faglige tjenester
postmottak-arkiv@norad.no

Norads telefonkatalog
norad.no/telefonkatalog

Utdanning

Avdeling for sosial utvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen utdanning.

Utdanning gir mulighet for å lære, utnytte egne ressurser, få innsikt og innflytelse i samfunnet. Utdanning på videregående og høyere nivå er sentralt for utvikling av kunnskap, kompetanse og utforming av nasjonal politikk.

Internasjonalt er det en sterk satsing på grunnutdanning for alle. Innen 2015 skal alle barn ha mulighet til å gjennomføre grunnskolen (tusenårsmål 2). Det er i dag over hundre millioner barn i skolepliktig alder som ikke går på skole. Rundt 860 millioner mennesker kan ikke lese og skrive.

I de fleste land sør for Sahara har mindre enn 5 prosent av befolkningen tilgang til høyere utdanning. I ca halvparten av disse landene slutter hvert fjerde barn før de har nådd 5. klasse. Mange av de fattigste landene i verden har verken nok penger eller administrativ kapasitet til å utvikle og forvalte et tilfredsstillende utdanningssystem.

Barnearbeidere, barn med funksjonshemming og barn fra minoritetsgrupper faller ofte utenfor. Skal målet om utdanning for alle bli nådd, må ulikhetene i forskjellige gruppers utdanningsmuligheter tas opp på en systematisk og direkte måte, og det må satses spesielt for å nå utsatte og underprivilegerte grupper. Mange av de barna som ikke går på skolen, bor i områder med væpnet konflikt, og det er en viktig oppgave å sikre deres rett til utdanning. De raskt økende gruppene av gatebarn og foreldreløse representerer også en stor utfordring.

Den norske støtten skal bidra til å utvikle et nasjonalt forankret utdanningssystem som kan gi et godt skoletilbud til alle barn. Hovedfokus er på utvikling av grunnskolen. Norge kan spesielt komme med gode bidrag på områder som likestilling, integrert undervisning, tospråklighet, fådelte skoler, pensumutvikling med lokal tilpasning samt organisering av spesialundervisning.

Universitetene er hovedfokus for norsk bistand til høyere utdanning. Adgangen til høyere utdanning er fortsatt begrenset til en liten del av befolkningen i Norges samarbeidsland. Norge ønsker å bidra til større kapasitet og bedre kvalitet på universitetsutdannelsen.

Norad har et faglig samarbeid med Utdanning- og forskningsdepartementet (UFD) og Høyskolen i Oslo/LINS.

Norge har siden 1998 bidratt til Nepals grunnutdanningsprogram. En gjennomgang i 2002 viste 60 prosents måloppnåelse for programmet. Nepals ambisjon er å nå målet om utdanning for alle innen år 2020.
Foto: Bjørnulf Remme

Bilateral bistand[1] til utdanningssektoren[2] fordelt på DAC-sektorer i 2003 (NOK 1000)

DAC-sektor kode	DAC-sektor navn	Norad	UD	Totalt
111	Utdanning, uspesifisert nivå	163 936	45 151	209 087
112	Grunnutdanning	380 365	120 358	500 722
113	Videregående utdanning	20 924	4 471	25 395
114	Universitets-/høyskoleutdanning	167 503	39 093	206 596
Totalt		**732 728**	**209 072**	**941 800**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) I tillegg gikk 113 millioner kroner i støtte til yrkes- og profesjonsutdanning og -opplæring, hvorav 90 millioner gikk gjennom Norad.

Helse

Avdeling for sosial utvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen helse.

Det er bred internasjonal enighet om at investeringer i helse er en forutsetning for økonomisk utvikling og reduksjon av fattigdom.

Dårlig helse er like mye en årsak til, som en konsekvens av, fattigdom. Utviklingslandene står overfor store utfordringer med å utvikle helsetilbud som omfatter både forebygging og behandling – og som også når de aller fattigste. Svake helsesystemer og mangel på kvalifisert helsepersonell er et grunnleggende problem. I tillegg er det stor mangel på medisiner og medisinsk utstyr.

I Mosambik, Uganda og Malawi, støtter Norge landenes nasjonale helsesektorer, og bidrar til å utvikle landenes kapasitet for sektorplanlegging og økonomisk forvaltning.

Norge gir betydelig støtte til de globale helsefondene. Felles for disse fondene er at mange ulike partnere – FN-organisasjoner, Verdensbanken, bilaterale givere, frivillige organisasjoner, forskningsinstitusjoner, legemiddelindustrien og private givere – går sammen med myndighetene for å finansiere helsetjenester til befolkningen. Norad deltar i Den globale vaksinealiansen (GAVI) og leder et arbeid med å gjøre GAVI til et effektivt redskap for mer effektive vaksinetjenester.

Norad har faglig samarbeid med Senter for Helse og Sosial utvikling (HeSo), med universitetene i Oslo og Bergen, og med den norske helseforvaltningen.

Dødelighet for barn under fem år i Afrika

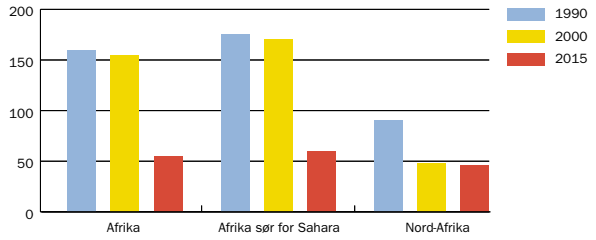

Kilde: UNDP

Bilateral bistand[1] til helse fordelt på DAC-sektorer[2] i 2003
(NOK 1000)

DAC-sektor kode	DAC-sektor navn	Norad	UD	Totalt
121	Helse, generell	252 681	80 189	332 869
122	Primærhelse	104 284	263 980	368 265
130	Befolkningspolitikk/-programmer og reproduktiv helse	25 581	62 515	88 096
Totalt		**382 546**	**406 685**	**789 230**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Ekskludert DAC-sektor 130.40 (som omfatter kun hiv/aids-tiltak) på 166,3 millioner kroner, hvorav 154,0 gikk gjennom Norad.

Hiv/aids

Avdeling for sosial utvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen hiv/aids.

Aids-epidemien er en global og gjennomgripende katastrofe som truer utviklingen i mange land, og er en av de største utfordringene for menneskeheten i dag.

Ved utgangen av 2003 anslo FNs aidsprogram (UNAIDS) at ca 40 millioner mennesker er smittet av hiv. Omlag 3 millioner mennesker døde av aids i 2003. Antallet nysmittede var rundt 5 millioner, hvorav ca 700 000 barn. Unge kvinner er spesielt utsatt for hivsmitte. FN regner med at 13 millioner barn har blitt foreldreløse på grunn av aids. Landene i Afrika sør for Sahara er fortsatt hardest rammet. I Botswana regner man med at opp mot 40 prosent av befolkningen er smittet. Men også land i Asia og Øst- Europa rammes nå med økende kraft. UNAIDS regner med at situasjonen fremdeles vil forverres før den eventuelt kan snu.

Et av tusenårsmålene er å stoppe og reversere spredningen av hiv/aids og andre sykdommer som truer menneskeheten innen 2015. Samtidig er epidemien i seg selv et hinder for å nå også de andre målene.

I land hvor kampen mot hiv/aids lenge har vært på dagsorden viser statistikken at epidemien flere steder er i ferd med å flate ut. Dette viser at langsiktig satsing gir resultater. Nøkkelfaktorer for en vellykket strategi mot aids er sterk politisk ledelse, åpenhet om situasjonen og et bredt partnerskap med aktører på alle nivåer.

Norges innsats

Kampen mot hiv/aids står sentralt i norsk utviklingspolitikk. Hovedvekten av hiv/aids bistanden går til det sørlige Afrika. Norge brukte 977,7 millioner kroner av sin bilaterale bistand i 2003 til aidsrelaterte tiltak. Av dette gikk 434,0 (44,4 prosent) millioner kroner til aidsspesifikke tiltak.

Bilateral bistand[1)] til hiv/aids-relaterte tiltak fordelt på hoved- og delmål[2)] i 2003 (NOK 1000)

Bevilgende myndighet	Delmål	Hovedmål	Totalt
Norad	515 308	228 747	744 055
UD	28 387	205 250	233 637
Totalt	**543 695**	**433 997**	**977 692**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Hovedmål kjennetegnes ved at de er grunnleggende for hvordan aktivitetene utarbeides og implementeres, og ved at de er hovedårsaken til at aktiviteten settes i gang. Delmål er målsettinger som ervesentlige, men ikke nødvendige for igangsettingen av en aktivitet. Et tiltak/prosjekt/avtale kan ha flere hoved- og/eller delmålsettinger.

Styresett, demokrati, forvaltning og menneskerettigheter

Avdeling for styresett og samfunnsøkonomi har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring angående styresett og forvaltning.

Godt styresett innebærer god forvaltning av økonomiske ressurser, en ansvarlig økonomisk politikk og aktiv bekjempelse av korrupsjon. Et godt styresett kjennetegnes ved en fungerende rettsstat, et åpent samfunn, respekt for menneskerettigheter og demokratisk styreform. De fleste utviklingsland preges i dag av svakt styresett på mange av disse områdene.

Fagområdet styresett omfatter:

- demokrati, inkl. støtte til nasjonalforsamlinger, valg og uavhengige medier
- forvaltningsreformer og desentralisering
- anti-korrupsjonsarbeid
- fredsbygging, postkonflikt bistand og overgangsbistand
- institusjonelle forhold, og institusjonell bærekraft ved programmer og prosjekter
- rettsstat og rettsreform
- menneskerettigheter
- kvinner og likestilling
- sivilt samfunns utvikling og økonomisk politikk
- offentlig finansforvaltning
- nasjonale planer og strategier for fattigdomsreduksjon

Bistand til godt styresett skjer gjennom alle kanaler som Norge bruker; gjennom stat til stat bistand, via frivillige organisasjoner og gjennom multilateral bistand. Godt styresett har en sentral plass i de politiske føringene for norsk bistand, og er et helt sentralt anliggende i alle samarbeidsland. I hovedsamarbeidslandene og de fleste sentrale samarbeidsland har de norske ambassadene ambisjoner om å følge aktivt med i nasjonale reformprosesser. Gjennom dialogen med myndighetene og andre givere, er det mulig å være en pådriver for reform. Mulighetene for å ha konstruktiv dialog med myndighetene gjør at bistanden i stor grad knyttes opp mot landenes nasjonale strategier for fattigdomsreduksjon. Støtte til finansforvaltning, desentralisering, forvaltningsreformer, budsjettstøtte og sektorprogrammer er også sentrale innsatsområder. Støtten til aktører i det sivile samfunn er også betydelig, og mange ambassader ønsker å bruke støtten strategisk til å styrke endringsagenter i samfunnet.

Fattigdomsreduksjon

De fleste fattige utviklingsland har nå utarbeidet eller er i ferd med å utarbeide nasjonale strategier for fattigdomsreduksjon. Her legges grunnlaget for sterkere fokus på helse og utdanning, økonomisk vekst for sysselsetting og inntekter for folk flest, fred og sikkerhet, desentralisering og utvikling av landsbygda, og bedre deltakelse og rettigheter også for utsatte minoriteter. Bistanden skal tilpasses og støtte opp under kampen mot fattigdommen. I nært samspill med ambassadene bidrar Norad med faglig støtte til utvikling av gode strategier som er nasjonalt forankret, og til at disse blir fulgt opp i praksis gjennom statsbudsjettet og nødvendige reformer i politikken.

Bilateral bistand[1] til resultatområde[2] godt styresett i 2003
(NOK 1000)

Resultatområde	Norad	UD	Totalt
Godt styresett	769 233	832 165	1 601 398
Totalt	**769 233**	**832 165**	**1 601 398**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Definisjon av resultatområder: Inndeling av bilateral bistand på tematiske satsingsområder, basert på mål for norsk utviklingssamarbeid.

Økonomisk utvikling og handel

Avdeling for miljø og næringsutvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen økonomisk utvikling og handel.

Verdiskapingen må innrettes slik at den medfører langsiktig vekst, øker sysselsettingen, og fører til økte skatteinntekter.

Lokalt næringsliv står overfor en rekke utfordringer, blant annet begrenset markedsadgang, utilstrekkelig infrastruktur, mangelfullt lov- og regelverk, og dårlig tilgang til faglært arbeidskraft. Norge har spesielle forutsetninger for å bistå utviklingsland innen energi (vannkraft og petroleum), fiskeri og naturressursforvaltning.

Hvis utviklingsland skal øke sin eksport er det viktig at de møter de kvalitetskrav som stilles på det internasjonale markedet, spesielt på matvarer. Norad har i samarbeide med svenske Sida utarbeidet en studie om erfaringer med kvalitetssikring og sertifisering av matvarer i ulike afrikanske land. Konkrete prosjekter er igangsatt i SADC-området og i Uganda.

Norad inngikk i 2003 en samarbeidsavtale med Handelens og Servicenæringenes Hovedorganisasjon (HSH), som skal være Norads kontakt mot norske importører. I samarbeid med den nederlandske importorganisasjonen CBI har HSH etablert en match-making database med eksportbedrifter fra utviklingsland og norske importører.

Bilateral bistand[1)] til resultatområde[2)] økonomisk utvikling og handel i 2003 (NOK 1000)

Resultatområde	Norad	UD	Totalt
Økonomisk utvikling og handel	1 198 998	667 891	1 866 889
Totalt	**1 198 998**	**667 891**	**1 866 889**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Definisjon av resultatområder: Inndeling av bilateral bistand på tematiske satsingsområder, basert på mål for norsk utviklingssamarbeid.

Norad har bidratt til faglig rådgivning på den nye fiskeriloven i Vietnam, som ble godkjent og vedtatt av Parlamentet i november 2003.
I Mosambik har Norad bidratt til en ny regulering på fiskerisektoren som ivaretar og styrker rettighetene for kano-fiskernes bruk av fiskeressursene. Norad samarbeider tett med fagmiljøer i Norge, og i januar 2003 ble det etablert et Fiskerifaglig forum for utviklingssamarbeid i Norge.

Infrastruktur og energi

Avdeling for miljø og næringsutvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen infrastruktur og energi.

I mange fattige land utnyttes ofte ikke rimelige og gode produkter kommersielt på grunn av dårlig fysisk infrastruktur – ikke minst i transportsektoren. Norge har lang erfaring i innsats for å utvikle sentral fysisk infrastruktur i samarbeidslandene, både innen kraftforsyning, vegutbygging, havner, vannforvaltning og teletjenester.

Øst-Timor
Øst-Timor har anmodet om norsk støtte på energisektoren. Dette dreier seg både om petroleums- og kraftsektoren. Det har spesielt vært den norske erfaringen og kompetansen innen forvaltning og utvikling av vannkraft og off-shore petroleum som er av interesse.

Mosambik
På petroleumssektoren har samarbeidet gjennom en institusjonell kontrakt med Oljedirektoratet bidratt til oppbyggingen av et nasjonalt petroleumsdirektorat og til at et naturgassfelt, Pande, har blitt påvist å være kommersielt interessant.

Nepal
Norad har støttet et program i regi av FN's matvareprogram med bygging av små bygdeveger i de fattige avsidesliggende områdene i Vest-Nepal gjennom et "Food for Work" program. Undersøkelser viser at prisene på basisvarer som f. eks ris, salt og sukker sank med ca 25 prosent i de områdene hvor en fikk veg.

Bilateral bistand[1] til energisektoren, DAC-sektor 230, i 2003
(NOK 1000)

DAC-sektor kode	DAC-sektor	Norad	UD	Totalt
230	Energi	334 505	105 756	440 261
Totalt		**334 505**	**105 756**	**440 261**

1) Inkludert multi-bi bistand.

I tillegg til å være forutsetning for næringsutvikling er investeringer i infrastruktur som kraftsektoren og telesektoren også grunnlag for næringsutvikling av stor betydning i seg selv, slik Telenors investering i Grameen Phone i Bangladesh er et godt eksempel på.

Miljø

Avdeling for miljø og næringsutvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen miljø.

Langsiktig innsats for å bekjempe fattigdom må skje innen de rammer som miljø- og naturressursgrunnlaget setter. Fattige mennesker er i større grad enn andre direkte avhengige av naturressursene, og bærekraftig ressursforvaltning så vel som tiltak mot miljøforringelse er derfor særlig viktig for fattige og utsatte befolkningsgrupper.

Oppfølgingen av Verdenstoppmøtet i Johannesburg, FNs Tusenårsmål og nasjonale fattigdomsstrategier vil danne grunnlaget for norsk miljørettet bistand de kommende år. I Johannesburg forpliktet Norge seg til å bruke 375 millioner kroner ekstra i perioden 2003-2005 til oppfølging av konferansen innen vann- og sanitærsektoren, fornybar energi, jordbruk og biologisk mangfold. Hovedtyngden av de ekstra midlene skal brukes til tiltak innen biologisk mangfold.

Norge skal utvide og styrke prosjekter rettet mot vann- og sanitær, fornybar energi, jorbruk og biologisk mangfold i samarbeidslandene. Norge skal også finansiere flere større partnerskapsinitiativ av global og regional karakter slik som FNs miljøprogram (UNEP), New Partnership for Africa's Development (NEPAD) og forørkningskonvensjonens Globale Mekanisme. Norad bidrar med faglig rådgiving.

Redusere industriforurensing

I Zambia samarbeider det statlige miljøtilsynet med norske Statens Forurensingstilsyn (SFT) og Det norske Veritas (DNV) for å regulere luftforurensing, overvåke forurensede elver og kontrollere vannforurensing. SFT har bidratt til å utvikle regelverk og konsesjoner, og gitt opplæring i å håndtere avfall. DNV har bidratt til å bygge opp rådgiving til industrien for renere produksjon. Det er også etablert et informasjonssystem. Norad har støttet samarbeidet med 4,1 millioner kroner i perioden 2003-2004.

Bilateral bistand[1)] til miljørelaterte tiltak fordelt på hoved- og delmål[2)] i 2003 (NOK 1000)

Bevilgende myndighet	Delmål	Hovedmål	Totalt
Norad	574 192	367 573	941 765
UD	-13 039	126 575	113 536
Totalt	**561 153**	**494 147**	**1 055 300**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Hovedmål kjennetegnes ved at de er grunnleggende for hvordan aktivitetene utarbeides og implementeres, og ved at de er hovedårsaken til at aktiviteten settes i gang. Delmål er målsettinger som ervesentlige, men ikke nødvendige for igangsettingen av en aktivitet. Et tiltak/prosjekt/avtale kan ha flere hoved- og/eller delmålsettinger.

Farmers Meeting, Foto: Daniel van Gilst

Menneskerettigheter og støtte til urfolk

Avdeling for rettigheter, endringsagenter og sivilt samfunn har hovedansvaret for faglig rådgiving og kvalitetssikring innen menneskerettigheter og støtte til urfolk.

Norge tar hensyn til menneskerettighetene i alt utviklingssamarbeid, og finansierer i tillegg egne menneskerettighetsprosjekter. Prosjekter som styrker det sivile samfunn og media prioriteres.

I stat til stat samarbeidet tar Norge utgangspunkt i hvilke konvensjoner samarbeids-landene har ratifisert og i hvilken grad internasjonale forpliktelser gjenspeiles i deres nasjonale lovverk og følges opp i praksis. Norges samarbeidsland har ratifisert de aller fleste konvensjoner på menneskerettighetsområdet.

Det sivile samfunn

Støtten til det sivile samfunn, representert ved bl a norske, internasjonale og nasjonale frivillige organisasjoner, har i de senere årene endret fokus fra basis i behov til basis i rettigheter.

Aktivitetene som gjennomføres av det sivile samfunn er en viktig del av demokratiutviklingen i mange land. Det sivile samfunns styrke i dette arbeidet er at de kan arbeide inn mot allmenne grupper av befolkningen, uten å være bundet av partilojalitet eller bestemte politiske retninger.

Media har en sentral rolle som vaktbikkje og pågående kritiker med tanke på menneskerettigheter og demokratisk utvikling. Like viktig er deres arbeid med å få fram variert og pålitelig informasjon til befolkningen som basis for enkeltmenneskers mulighet til å kunne forme vel begrunnede egne meninger og dermed for utviklingen av demokratiske samfunn. Norge støtter noen organisasjoner som arbeider med opplæring og motivering av journalister, mens andre ser det som sin rolle å spre informasjon rundt demokratisering og rettigheter, både nasjonalt og globalt. Det legges vekt på høy kvalitet og god presseetikk i dette arbeidet.

Urfolk

Urfolk er en sentral målgruppe i arbeidet med menneskerettigheter. Norges innsats for urfolk i bistanden er forankret i ILO-konvensjonen nr. 169. Arbeidet skal bidra til anerkjennelse av urfolks grunnleggende rettigheter og styrke urfolks muligheter og evne til å fremme og forvalte sine interesser. Norges urfolksinnsats kanaliseres i hovedsak via norske frivillige organisasjoner. Flere organisasjoner har gjennom mangeårig samarbeid med lokale urfolksorganisasjoner etablert en unik kompetanse på området; Regnskogsfondet i Brasil og Indonesia, Kirkens Nødhjelp i Botswana og SAIH i Nicaragua og Bolivia. Også samiske organisasjoner mottar støtte til prosjekter som fokuserer på urfolks rettigheter. Det ytes også direkte støtte til urfolksorganisasjoner i Chile, Peru og Paraguay.

Bilateral bistand[1)] der hovedmålgruppen er urfolk i 2003
(NOK 1000)

Hovedmålgruppe	Norad	UD	Totalt
Urfolk	243 095	2 873	245 968
Totalt	**243 095**	**2 873**	**245 968**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Denne figuren omfatter alle tiltak/prosjekter/avtaler der urfolk er hovedmålgruppe. Et tiltak/prosjekt/avtale kan ha flere hovedmålgrupper.

Kvinner og likestilling

Avdeling rettigheter, endringsagenter og sivilt samfunn har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen kvinner og likestilling.

For å nå målet om å redusere andelen mennesker som lever i fattigdommen i verden, er det avgjørende at arbeidet blir rettet inn mot å styrke kvinners stilling og kvinners rettigheter. Tusenårserklæringen har et eget mål for det internasjonale samfunns forpliktelse til å fremme likestilling og styrke kvinners stilling. Fokus på kvinner er nødvendig også for å nå nesten alle de andre Tusenårsmålene.

Om lag én tredjedel av det norske bilaterale utviklingsbudsjettet ivaretar spesielt hensynet til kvinner og likestilling. Arbeidet med å styrke kvinners stilling og hensynet til likestilling blir ivaretatt gjennom programmer innen flere områder, som helse og utdanningssektoren, gjennom direkte støtte til tiltak for å styrke kvinners rettigheter og kvinners deltagelse i beslutnings- og inntektsgivende prosesser. Svært mye av arbeidet med å styrke kvinners rettigheter og ivareta hensynet til likestilling innen utviklingssamarbeid ivaretas innenfor rammen av støtten til styresett i våre samarbeidsland.

Menneskehandel – internasjonalt kalt «trafficking» – er et problem som har fått stadig økende oppmerksomhet i det internasjonale samarbeidet. Som ledd i bekjempelsen av organisert kriminalitet over grensene har det vært satt i gang en rekke aktiviteter for å kaste lys over denne problematikken. Særlig har det vært fokus på å sikre de mest utsatte og sårbare grupper som rammes av menneskehandelen, kvinner og barn. Norad har i 2003 - som et ledd i oppfølging av regjeringens Handlingsplan mot handel med kvinner og barn primært fokusert på generelle forebyggende tiltak. Den største delen av den norske støtten gikk gjennom norske frivillige organisasjoner, der Redd Barna er største mottager. I Afrika er det særlig innen landbruket dagens og morgendagens afrikanske kvinner vil hente sitt levebrød. Mangel på rett til å eie jord og arve jord er et stort problem for mange kvinner i mange afrikanske land. Norad har i mange år støttet et samarbeid mellom universitetene i Oslo og Harare om kvinnerett. Dette er regionalt program som blant annet tar for seg retten til å eie jord. Det langsiktige målet for samarbeidet er å bedre kvinnenes rettslige og sosiale status i det østlige og sørlige Afrika.

Bilateral bistand[1)] til kvinner- og likestillingsrelaterte tiltak fordelt på hoved- og delmål[2)] i 2003 (NOK 1000)

Bevilgende myndighet	Delmål	Hovedmål	Totalt
Norad	1 186 741	262 147	1 448 887
UD	64 784	54 599	119 383
Totalt	**1 251 525**	**316 745**	**1 568 270**

1) Inkludert multi-bi bistand. 2) Hovedmål kjennetegnes ved at de er grunnleggende for hvordan aktivitetene utarbeides og implementeres, og ved at de er hovedårsaken til at aktiviteten settes i gang. Delmål er målsettinger som ervesentlige, men ikke nødvendige for igangsettingen av en aktivitet. Et tiltak/prosjekt/avtale kan ha flere hoved- og/eller delmålsettinger.

Forskning

Avdeling for sosial utvikling har hovedsvar for faglig rådgivning og for støtte til forskning i utviklingsland. Evalueringsavdelingen har ansvar for norsk utviklingsforskning

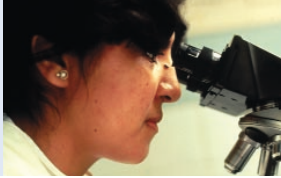

Tilgang på forskningsbasert kunnskap om lokale forhold er sentral for at utviklingslandene skal ha nødvendig kunnskap til å bedre levekår og næringsgrunnlag for et bredere lag av befolkningen. Utvikling av nyskapende nasjonale forskningsmiljøer er viktig for å kunne bygge kunnskap og kompetanse og for å kunne følge med i den internasjonale kunnskapsutviklingen.

Norge ønsker å bidra til langsiktig kapasitetsutvikling i forskning og høyere utdanning i utviklingsland. Målet er å skape livskraftige forskningsmiljøer som kan produsere og formidle kunnskap. Forskningsmiljøer i Norge er også engasjert i dette arbeidet. Norad støtter norske universiteter og høyskoler for at de skal kunne samarbeide med partnere i utviklingsland. Begrunnelsen er at utvikling av kompetanse best skjer med utgangspunkt i et felles akademisk ståsted og på grunnlag av gjensidige forskningsinteresser. Nord – Sør samarbeid gir forskere fra Sør lettere tilgang til internasjonale nettverk innen vitenskap og teknologi. Norad bidrar også til samarbeid mellom forskere i Sør ved å støtte regionale nettverk og forskningsorganisasjoner i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

Kunnskap om globale utviklingsspørsmål og forholdene i norske samarbeidsland er av stor betydning for utformingen av norsk utviklingspolitikk og for gjennomføringen av utviklingssamarbeidet. Norad støtter norsk utviklingsforskning for å sikre tilgang på relevant kompetanse i utviklingssamarbeidet og for at norske forskningsmiljø skal kunne delta og bidra i den internasjonale utviklingen av kunnskapsbasen om utviklingsspørsmål.

Norad har inngått et samarbeid med Universitets- og høyskolerådet (UHR) og Senter for Internasjonalisering av Høyere Utdanning (SIU) om forskningssamarbeid med utviklingsland og et samarbeid med Norges forskningsråd om norsk utviklingsforskning.

Bilateral bistand[1)] til forskningsrelaterte tiltak fordelt på hoved- og delmål[2)] i 2003 (NOK mill.)

Bevilgende myndighet	Hovedmål	Delmål	Totalt
Norad	178,4	335,5	513,9
UD	95,9	66,5	162,4
Totalt	**274,3**	**402,0**	**676,3**

1) Inkluderer multi-bi 2) Hovedmål betyr at forskning er den primære målsettingen for tiltaket. Delmål betyr at forskning inngår som en viktig komponent. Et tiltak kan ha flere hoved- og/eller delmålsettinger.

Foto: Per Kr. Lunden

Støtteordninger

Mer informasjon om støtteordningene for sivilt samfunn finner du på norad.no

Norad samarbeider med norske bedrifter, statlige etater og forskjellige bistands- og kulturinstitusjoner. Mesteparten av dette samarbeidet organiseres gjennom ulike støtteordninger. I tillegg utlyser Norad årlig midler til forskning og institusjonssamarbeid mellom norske forskningsinstitutter og forskningsinstitusjoner i utviklingsland. Norad har også ansvaret for støtten til internasjonale organisasjoner.

Sivilt samfunn
Støtteordningene for sivilt samfunn retter seg mot frivillige aktører med engasjement i utviklingsland. Blant aktører som mottar støtte fra Norad er organisasjoner, foreninger, sammenslutninger, interessegrupper og lag. Disse spenner fra store, landsdekkende organisasjoner med omfattende prosjektengasjement i flere land, til små lokalsamfunnsbaserte foreninger som samarbeider med én partner om ett tiltak. Tiltakene dekker et bredt spekter av temaer og sektorer med hovedvekt på kvinner, barn, miljø, utdanning, hiv/aids og helse. Norad stiller krav til bistandsfaglig og forvaltningsmessig kompetanse hos dem som får støtte.

Næringsliv
En del av Norads arbeid er å stimulere norsk næringsliv til forretningsvirksomhet i utviklingsland. Bistand til å fremme overføring av teknologi, varer og tjenester til støtte for landenes oppbygging av infrastruktur og næringsvirksomhet er også viktig. Det gis dessuten bistand til tiltak som styrker landenes eksportmuligheter. Det forutsettes at prosjekter som skal få støtte tilfredsstiller mottakerlandets og internasjonale krav når det gjelder miljø- og forurensningshensyn, og at det bidrar til fremme av grunnleggende faglige rettigheter i tråd med vedtatte internasjonale konvensjoner og arbeidsstandarder.

Bedrifter som ønsker å samarbeide med en norsk, frivillig organisasjon kan besøke Norads partnerbase på norad.no. Denne gir en oversikt over hvilke organisasjoner som jobber hvor, og med hva.

Forvaltningene av de ulike ordningene er fordelt på fire fagavdelinger i Norad. Under omtalen av de ulike avdelingene bakerst i brosjyren finnes en oversikt over hvilke avdelinger som har ansvar for hvilke organisasjoner.

Norges Røde Kors støtter oppbyggingen av en ambulansetjeneste i Kabul, Afghanistan. Foto: Gunnar Zachrisen

Norads bistand via frivillige organisasjoner[1] fordelt på hovedregion og land 2003 (NOK 1000 og som % av total bilateral bistand via frivillige organisasjoner)

AFRIKA	
Angola	53 562
Botswana	4 108
Burkina Faso	1 000
Burundi	10 918
Egypt	194
Elfenbenskysten	792
Eritrea	16 672
Etiopia	79 148
Gambia	1 968
Guinea-Bissau	233
Kamerun	4 060
Kapp Verde	49
Kenya	16 887
Kongo	150
Kongo (Dem Rep)[2]	18 764
Lesotho	2 052
Liberia	1 724
Madagaskar	12 157
Malawi	38 126
Mali	37 780
Mauretania	2 595
Mosambik	54 480
Namibia	7 783
Niger	10 923
Nigeria	2 107
Rwanda	22 742
Senegal	7 846
Sierra Leone	8 823
Somalia	20 387
Sudan	79 592
Swaziland	2 732
Sør-Afrika	33 716
Tanzania	39 931
Uganda	57 745
Zambia	65 976
Zimbabwe	24 425
Sør for Sahara usp.	17 454
Afrika uspesifisert	84 028
Sum Afrika	**843 631**
% av total	51,8%
ASIA OG OCEANIA	
Afghanistan	32 687
Aserbajdsjan	3 083
Bangladesh	40 257
Bhutan	175
Burma	918
Filippinene	4 834
India	24 093
Indonesia	9 291
Kambodsja	9 107
Kina	22 795
Laos	1 719
Malaysia	1 031
Mongolia	6 036
Nepal	22 798
Pakistan	18 331
Papua Ny-Guinea	1 604
Sri Lanka	38 012
Thailand	323
Vietnam	27 703
Øst-Timor	3 950
Sør Asia uspesifisert	1 178
Asia uspesifisert	10 605
Sum Asia og Oceania	**280 531**
% av total	17,2%
LATIN-AMERIKA	
Belize	521
Bolivia	26 554
Brasil	15 738
Chile	2 198
Colombia	16 419
Cuba	6 772
Dominikanske Rep	2 181
Ecuador	16 889
El Salvador	4 710
Guatemala	37 267
Haiti	996
Honduras	8 508
Jamaica	2 393
Mexico	221
Nicaragua	40 820
Paraguay	4 691
Peru	6 588
Latin-Amerika Uspe	44 298
Sum Latin-Amerika	**237 764**
% av total	14,6%
MIDTØSTEN	
Det palestinske omr.	33 684
Iran	70
Jordan	770
Libanon	5 539
Yemen	342
Midtøsten Uspes.	340
Sum Midtøsten	**40 745**
% av total	2,5%
EUROPA	
Albania	7 143
Bosnia-Herzegovina	5 810
Tidl.Jugoslavia Uspe	1 684
Sum Europa	**14 637**
% av total	0,9%
GLOBALT	
Globalt uspe.	210 882
Sum Globalt uspe.	**210 882**
% av total	13,0%
TOTALT	**1 628 190**
% av total	100%

1) Inkluderer støtte til norske, lokale, regionale og internasjonale frivillige organisasjoner, samt forskningsstiftelser og forskningsinstitusjoner over alle NORADs bevilgninger. 2) Tidligere Zaire.

De ti største mottakerne av midler fra Norad blant norske frivillige organisasjoner, 2003
(NOK 1000)

		Hvorav rammeavtaler[1]	utgjør:
Kirkens Nødhjelp	211 265	183 621	87 %
Norsk Folkehjelp	154 377	102 500	66 %
Redd Barna	147 693	115 000	78 %
Bistandsnemnda	140 416	137 175	98 %
Norges Røde Kors	57 025	52 000	91 %
CARE Norge	56 384	47 000	83 %
Atlas alliansen	55 834	55 000	99 %
Det norske flyktningeråd	42 747	24 500	57 %
Strømmestiftelsen	42 741	36 500	85 %
Utviklingsfondet	36 015	35 000	97 %
Sum de ti største mottakerne	**944 497**	**788 296**	**83 %**

1) Definisjon på rammeavtale: en langsiktig samarbeidsavtale som omfatter flere tiltak/avtaler.

Representanter fra den kvinnelige fagforeningen, Self Employed Women's Association (SENA), diskuterer med kvinner fra Gujarat i India. Foto: Gunnar Zachrisen

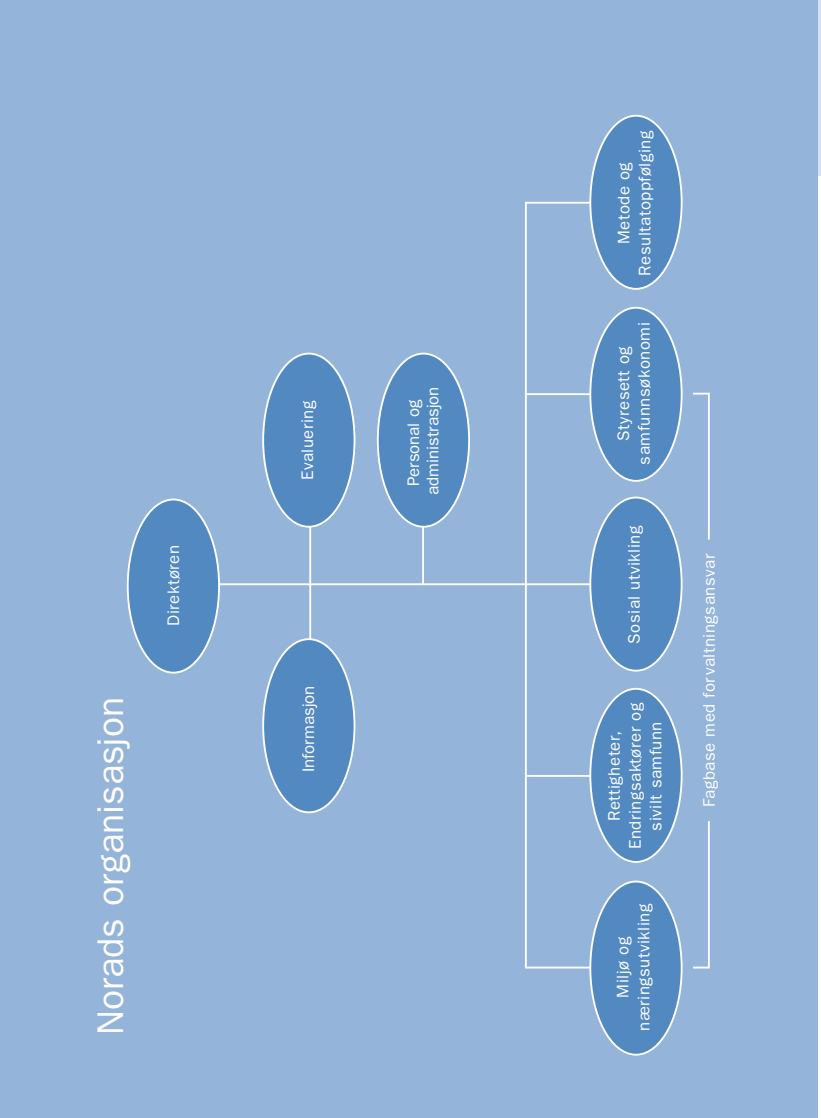

Norad organisasjonen

Direktørens kontor

Norads direktør er ansvarlig for at direktoratet utfører oppdraget sitt i henhold til regelverket for norske statsetater og innen de økonomiske og faglige fullmaktene etaten får fra Utenriksdepartementet.

Kontakt: post-dir@norad.no

Personal og administrasjonsavdelingen

En sentral funksjon for Personal- og administrasjonsavdelingen er å gi god intern støtte- og service til Norads øvrige avdelinger. En like viktig funksjon er det å være ressursbase for utvikling av Norads organisasjon.

Kontakt: post-pa@norad.no

Informasjonsavdelingen

I Norad har alle avdelinger et linjeansvar for å produsere og bidra til formidling av informasjon fra sine respektive ansvarsområder. Informasjonsavdelingen skal gi faglig støtte til øvrige avdelinger og har ansvar for annet informasjonsarbeid knyttet til direktoratets virksomhet. Kjerneområder er debatt, intern informasjon og publisering av faglig dokumentasjon. Avdelingen gir ut fagbladet Bistandsaktuelt og er ansvarlig for etatens hjemmesider www.norad.no.

Kontakt: post-info@norad.no

Avdeling for sosial utvikling

Avdeling for sosial utvikling skal ha et spesielt fokus på arbeidet med tusenårsmålene. Mange av disse er direkte knyttet til fagområder som avdelingen har ansvar for – nemlig helse, utdanning og hiv/aids. Avdelingen vil i samarbeid med norske fagmiljøer støtte arbeidet ved ambassadene og UD innen disse feltene og delta i viktige internasjonale sammenhenger.

Gruppe for utdanning Ansvar for rådgivning på grunnutdanning (formell og uformell), videregående- og yrkesopplæring. I samspill med faggruppen for forskning og høyere utdanning forholder en seg til hele utdanningskjeden.

Gruppe for helse Ansvar for rådgivning på helse, samt helserelaterte problemstillinger knyttet til befolkning og hiv/aids-epidemien. Fokus vil være helsesystemsektortilnærming og tjenestelevering med særlig vekt på reproduktiv helse, tuberkulose, og vaksine.

Gruppe for forskning og høyere utdanning Ansvar for forskningssamarbeid, forskningsbistand, stipendprogram og annen opplæring, høyere utdanning og IKT og utvikling.

Avdelingen har ansvar for forvaltning av søknadsbaserte ordninger til forskning og støtten til bl.a. FAWE, ICAE, IPPF, IUATLD, Bistandsnemnda, ATLASalliansen, Blindeforbundet, SAIH, Leger uten grenser, Utdanningsforbundet, Sykepleierforbundet og Strømmestiftelsen. Det er etablert rammeavtale med Sosial og helsedirektoratet, Senter for helse og sosial utvikling, Høyskolen i Oslo/LINS og med Utdannings- og forskningsdepartementet. Avdelingen har også en avtale med Senter for Internasjonalisering av høyere utdanning.

Kontakt: post-sos@norad.no

Avdeling for styresett og samfunnsøkonomi

Avdelingen har ansvar for rådgiving på demokratiutvikling, rettsreform, korrupsjonsbekjempelse, forvaltningsreform, desentralisering og harmonisering. Avdelingen gir også råd innenfor samfunnsøkonomi herunder vurderinger knyttet til budsjettstøtte

Gruppe for styresett og korrupsjon Ansvar for styresett, korrupsjon, offentlig forvaltningsreform, demokrati, desentralisering, justissektor og menneskerettigheter.

Offentlig finansforvaltning Ansvar for finansforvaltning, budsjettstøtte og skatt.

Gruppe for fattigdomsstrategier og harmonisering Ansvar for fattigdomsretting av bistanden, fattigdomsstrategier (PRSP) og statistikk.

SSØ har avtaler med flere norske fagmiljøer som er engasjert innenfor styresettområdet for rådgiving og utdyping innenfor utvalgte tema.

Avdelingen skal forvalte støtten til bl.a. TI, INTOSAI, IDEA, IDLO, Kirkens Nødhjelp, LO, KS og YS.

Kontakt: post-sso@norad.no

Avdeling for miljø og næringsutvikling

Avdelingen bidrar til at utviklingssamarbeidet skjer innen rammene miljø- og ressursgrunnlaget setter, slik det er lagt vekt på i regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdommen i sør. Handlingsplanen legger også stor vekt på bærekraftig økonomisk vekst og arbeidsmuligheter i de fattige landene. Avdelingen bidrar med kompetanse om hvordan næringsutvikling kan styrkes gjennom gode rammebetingelser i form av blant annet lovverk, institusjoner, kapasitet og infrastruktur.

Gruppe for miljø Ansvar for bærekraftige produksjonssystemer, biologisk mangfold, vann, forurensning, kulturminnevern, miljøvernpolitikk og forvaltning og klima.

Gruppe for infrastruktur Ansvar for energi, maritim sektor, vegtransport, registre, geografisk informasjonsforvalting, arealforvaltning, telekommunikasjon og urban infrastruktur

Gruppe for næringsutvikling Ansvar for rammebetingelser for industri og handel, verdikjeder, fiskeri, landbruk og skog, finansiering, institusjonsbygging innen næringslivsområdet, Corporate Social Responsibility, internasjonale handelsprosesser inkludert tekniske handelshindringer og kvalitetssikring.

Gruppe for økonomiske virkemidler Ansvar for organisasjons- og institusjonskontakt og oppfølging av søknadsbaserte ordninger for næringsliv og norske og internasjonale organisasjoner.

Avdelingen forvalter søknadsbaserte næringslivsordninger (ubundet blandet kreditt, forundersøkelser, kompetanse og institusjonsutvikling) og bl a støtten til IUCN, WWF-Norge, Tørrlandskoordineringsgruppen, Utviklingsfondet, ForUM for utvikling og miljø, Selskapet for Norges Vel og NHO.

Kontakt: post-mn@norad.no

Avdeling for rettigheter, endringsaktører og sivilt samfunn

Avdelingen har ansvar for rådgiving om oppfølging av konvensjoner og resolusjoner, og om samspillet mellom sivilt samfunn, stat og næringsliv. Avdelingen gir råd om hvordan sikre utsatte gruppers rettigheter, bistand som virkemiddel i freds- og forsoningsprosesser, kulturspørsmål, media, politiske partier, multinasjonale organisasjoner og bevisste valg av samarbeidspartnere.

Gruppe for strategisk partnerskap og endringsaktører Ansvar for rådgivning på endringsagenters rolle, samspillet mellom sivilt samfunn, stat og næringsliv samt rådgivning innen kulturspørsmål, media, politiske partier, multinasjonale organisasjoner og strategiske partnerskap.

Gruppe for rettighetsbasert utvikling Ansvar for rådgiving på utsatte gruppers rettigheter inkludert kvinner, barn, urfolk og funksjonshemmede, med utgangspunkt i konvensjoner og norske strategier.

Gruppe for fredsbygging og utvikling Ansvar for rådgiving på gjennomføring av oppfølgingstiltak i forbindelse med fred og forsoningsprosesser, menneskerettighetsspørsmål, minerydding og håndvåpen.

Gruppe for solidaritetsorganisasjoner Ansvar for samarbeidet med de mindre norske organisasjonene og informasjonsorganisasjonene hvor den folkelige forankring og det lokale engasjement i utviklingsarbeidet står sentralt. Avdelingen har bl.a ansvaret for: kultur-, media- og informasjonsstøtte og støtten til IMR, PANOS, IPS, IWGIA,WWB,

Afghanistankomiteen, Care Norge, CARITAS, FORUT, Namibiaforeningen, Norges Idrettsforbund, Flyktningerådet, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Plan Norge, Redd Barna, Regnskogsfondet, FOKUS og solidaritetsorganisasjonene.

Kontakt: post-res@norad.no

Evalueringsavdelingen

Evalueringsarbeidet er regulert gjennom en egen instruks for enkelt-valueringer og et rullerende treårs program. Avdelingen har ansvar for å sette i gang og få gjennomført evalueringer av utviklingssamarbeidet og nødhjelpsarbeidet i Utenriksdepartementet (UD) og Norad. Evalueringene blir utført av uavhengige konsulenter.

Arbeidet for å sikre at læring fra evalueringene blir tilbakeført til politikkarbeidet og forvaltningsenhetene er en viktig oppgave. Avdelingen har ansvar for at konklusjoner systematiseres slik at bistandsforvaltningen kan nyttiggjøre seg evalueringserfaringer. Dette arbeidet skjer i samspill med andre avdelinger i Norad og UD.

Samarbeidet innen OECD/DACs evalueringsnettverk, med Verdensbankens evalueringsavdeling og med evalueringsenheter i andre multilaterale organisasjoner er viktig for å samordne og dermed forenkle internasjonal evalueringsvirksomhet. Dette arbeidet bidrar også til en felles forståelse av utfordringer i utviklings-samarbeidet.Evalueringsavdelingen deltar aktivt i internasjonale flergiverevalueringer.

Avdelingen har ansvar for forvaltning av støtten til utviklingsforskning i Norge. Systematisk kontakt med norske og internasjonale forsknings-miljø på utviklingsområdet er viktig for å ivareta avdelingens ansvar for evaluering og forskning og for å kunne innhente forskningsbasert kunnskap av relevans for fagetaten Norad.

Kontakt: post-eval@norad.no

Avdeling for metode og resultatoppfølging

Kvalitetssikringsarbeidet skal styrkes i hele bistandsapparatet. Avdelingen har et særlig ansvar for å være en støttefunksjon i forbindelse med økt delegering og desentralisering til utestasjonene. Avdelingen tilbyr råd knyttet til utvikling og forbedring av arbeids- og samarbeidsmåter, systemer, regler og rutiner for kvalitetssikring. Ut fra den viktige funksjon avtalene har som styringsog kvalitets-sikrings verktøy i bistandsarbeidet, er Norads juridiske fagbase plassert i denne avdelingen. Også etatens arbeid med statistikk er forankret i avdelingen. Avdelingen har også ansvaret for å utvikle verktøy for å vurdere, dokumentere og formidle resultater.

Juridisk gruppe Ansvar for kvalitetssikring av avtaler og kontrakter, og anbefaling om utstedelse av forhandlings- og undertegningsfullmakter. Gir juridiskeråd og tjenester til Norads ledelse og øvrige enheter og fører kontroll av etterlevelse av lover, regelverk og fullmakter.

Gruppe forvaltningsprosesser Ansvar for blant annet verktøy for risikovurdering, metodehåndbøker, virksomhetsplaner som styrings-system og forvaltningsgjennomganger.

Gruppe resultatoppfølging og stastistikk Ansvar for blant annet resultatnettverket, resultatoppfølgingsprosjektet, systemer for erfaringsoppsummering, og videreutvikling av systemer for resultat-rapportering. Gruppen har også ansvar for kriterier for statistikk, statistikkproduksjon, kvalitetssikring av statistikkunderlag og fakta-basert analyse.

Kontakt: post-amor@norad.no

Norway's Partner Countries

Main Partner Countries

Africa
Malawi
Mozambique
Tanzania
Uganda
Zambia

Asia
Bangladesh
Nepal

Other Partner Countries

Africa
Angola
Eritrea
Ethiopia
Mali
Nigeria
South Africa
Zimbabwe

Asia
India
Indonesia
China
Pakistan
The Palestinian Area
Sri Lanka
Vietnam
East Timor
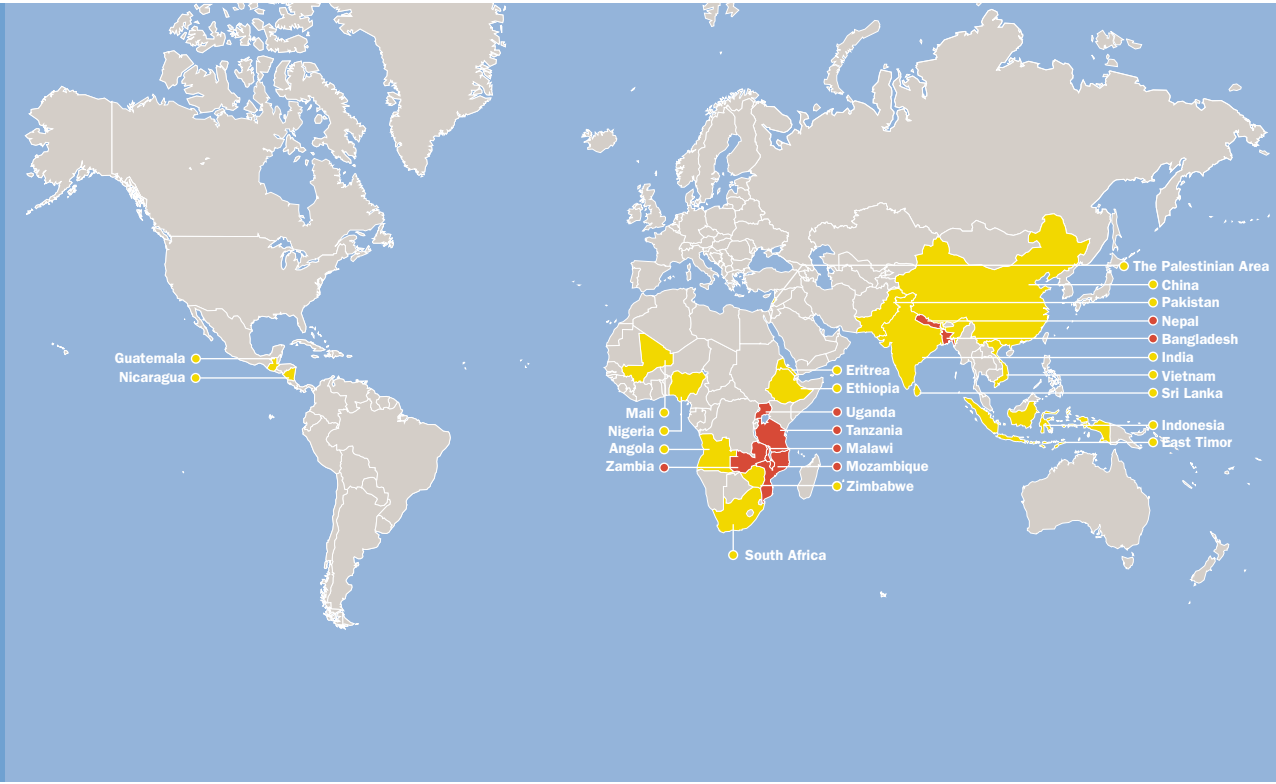
Latin America
Guatemala
Nicaragua